

Злагода Ольга Валеріївна, старший викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності НАВС, кандидат юридичних наук

ВИКРАДЕННЯ ЛЮДИНИ - ЗЛОЧИН ПРОТИ СВОБОДИ ОСОБИ

Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1]. Тому держава зобов'язана захищати права, свободу і законні інтереси громадян різними способами.

Прагненню порушити права громадян перешкоджає закон. Відомо, що викрадення або незаконне позбавлення волі особи для України так і для всього світу є дуже актуальною проблемою.

В умовах загострення кримінальної ситуації в Україні необхідно вдосконалити діюче законодавство, яке передбачає відповідальність за злочини проти життя, здоров'я, честі та гідності особи.

Права людини повинні бути надійно захищені. Тому, не випадково, коли у суспільстві відбуваються кардинальні зміни, однією з перших його дій є прийняття рішень, які захищають її право на життя та свободу [2, с. 355]. Основні міжнародні принципи з питань про права людини були проголошені Загальною декларацією прав людини, яка була прийнята на Генеральній Асамблеї ООН 10 грудня 1948 р., і закріплені й Міжнародному пакті про громадські і політичні права (1966 р.), згідно з цими документами, «всі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах».

У статті 29 Конституції України передбачено, що кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність [1], що повністю відповідає вимогам міжнародно-правових документів з прав людини.

Також, частина 1 статті 33 Конституції України, гарантує свободу пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які встановлюються законом [1].

Слід зазначити, що викрадення людини - це завжди активні дії, що вчиняються винними особами такими способами на етапах заволодіння та вилучення потерпілих з природного соціального середовища, викрадення може відбуватися таємно, відкрито, внаслідок обману чи зловживання довірою, та на всіх етапах вчинення викрадення людини злочинцями може застосовуватися як фізичне, так і психічне насильство, чи їх одночасне застосування.

Значна кількість потерпілих - це особи, які задіяні в грошовому обороті, у сфері економіки тобто приватні підприємці, особи які добре відомі кримінальному середовищу, діти відомих посадових осіб.

Непоодинокі випадки бувають й інсценування цього злочину, що здійснюється переважно з корисливих, а також і з інших мотивів.

Отже, викрадення людини охоплює навмисні протиправні дії, спрямовані на таємне або відкрите захоплення і вилучення живої людини зі звичайного середовища її перебування всупереч її волі, переміщення її та утримання в іншому місці, поєднанні із застосування насильства або обману [3, с. 92].

У теперішній час все більш очевидним стає той факт, що виявлення та розслідування злочинів, пов'язаних з викраденням людей, мають замаскований, прихований характер, що потребує комплексного застосування мір гласного (процесуального) і негласного (оперативно-розшукового) характеру. Їх комплексне дослідження дасть можливість в ході проведення негласних слідчих (розшукових) дій знаходити і документувати фактичні дані, які дозволяють слідчим і оперативним підрозділам органів Національної поліції України вирішувати задачі, зазначені в законодавстві України.

В свою чергу, особлива роль органів Національної поліції - захищати наданими їм спеціальними силами, засобами і методами людину, суспільство і державу від злочинних посягань покладаючи на них ряд задач, які неможливо вирішити без допомоги всього суспільства, державних органів і

суспільних організацій. Слід відзначити, що не існує такого суспільства де б не було злочинності [4, с. 26].

Вагомими проблемами які виникають в сучасних умовах при виявленні та розслідуванні злочинів, пов'язаних з викраденням людей, перед правоохоронними органами, на наш погляд є:

- складність у підготовці та проведенні окремих негласних слідчих (розшукових) дій;
- відсутність комплексних напрацювань у даній сфері.

На наш погляд, збільшення ефективності діяльності правоохоронних органів у сфері боротьби зі злочинами пов'язаних з викраденням людей, на сучасному етапі необхідне вдосконалення методів збору оперативної інформації в цілях у встановленні організованих структур, які займаються злочинами проти особистої свободи особи, характеру їх діяльності, взаємопов'язаної між різними угрупованнями.

У той же час, треба врахувати той факт, що збирання доказів по справах з викрадення має свою специфіку, зокрема, значну їх кількість добувають при затриманні викрадачів на «гарячому» при передачі викупу; при проведенні заходів щодо зняття інформації з каналів зв'язку; при переговорах викрадачів з рідними викраденого; при огляді місця насильницького утримання останнього.

Підводячи підсумки, хотілося б зазначити, що з метою успішної протидії цим злочинам необхідно поєднання не тільки зусиль правоохоронних органів, але й держави разом з суспільством, а саме внесення змін до законодавства України у напрямку дотримання прав і свобод особи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р.//Відомості Верховної Ради України. 1996. - №30.

2. Політова А.С. Трансформація об'єкта захоплення заручників // Донецький інститут внутрішніх справ. - Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності №2, 2001 - С. 355-365.

3. Олішевський В.В. Криміналістична характеристика викрадення людини, вчиненого з корисливих мотивів.//Право і безпека. - 2004.- Т.3.-№4.

4. Прфанов Р.М. Правовые и криминологические вопросы противодействия похищению человека в России//Российский следователь №12, 2004. - С. 26-31.